

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Kritik mot Kommunstyrelsen i Flens kommun för att i strid med kravet på saklighet i regeringsformen ha kontaktat ett privat företag och ifrågasatt publiceringen av en vindkraftskritisk annons

Beslutet i korthet: En tjänsteman vid kommunen kontaktade ett privat företag angående en vindkraftskritisk annons. Annonsen hade publicerats på en digital informationstavla som stod på kommunens mark och omfattades av ett tjänstekoncessionsavtal mellan företaget och kommunen. Kontakten ledde till att annonsen togs bort.

Enligt kommunstyrelsen var inte syftet med kontakten att stoppa annonsen, utan endast att klarlägga om företaget hade ändrat sina principer gällande annonser med politiskt budskap. JO kan dock inte se att frågan om huruvida en publicerad annons följer företagets egna riktlinjer är något som kommunen har till uppgift att bevaka.

JO konstaterar att det är svårt att förstå mejlet på annat sätt än att kommunen ifrågasatte publiceringen av den aktuella annonsen. Det fanns också en påtaglig risk för att det kunde uppfattas som en påtryckning på företaget att inte tillåta budskap som är kritiska mot pågående politiska processer i kommunen.

JO anser att kontakten var olämplig och i strid med kravet på saklighet i regeringsformen och kritiserar kommunen för detta.

Initiativet

Under sommaren 2025 förekom det i media och i klagomålsärenden till JO uppgifter om att en tjänsteman i Flens kommun hade kontaktat ett privat företag som tillhandahåller digitala informationstavlor på kommunens mark.

Tjänstemannen frågade hur företaget hade resonerat om att tillåta en viss annons med budskap mot vindkraft. En förening som ville stoppa ett vindkraftsbygge i Flens kommun låg bakom annonsen. Kommunens kontakt med företaget ledde till att den aktuella annonsen togs bort.

JO fick del av bl.a. följande mejlkonversation mellan kommunens tjänsteman AA och en anställd vid företaget (nedan benämnd NN). Mejlen skickades torsdagen den 5 juni 2025.

AA skrev följande till NN.

Hej,

Vi har uppmärksammat att det snurrar ett politiskt budskap "Stoppa vindkraftverk" på den digitala infartsskylten i Flen. Jag vill minnas att ni har påtalat vid möte att ni inte tillåter politiska budskap. Jag vill därför kolla med er hur ni har resonerat kring detta innehåll?

NN svarade följande.

Hej!

Jag försökte nå dig per telefon. Den plockas ner direkt. Det är en ny anställd hos oss som tagit emot kunden.

AA svarade.

Tack för snabbt svar!

...

Med anledning av det som kom fram beslutade jag att i ett initiativärende utreda de närmare omständigheterna kring kontakten.

Utredning

JO begärde att Kommunstyrelsen i Flens kommun skulle göra en utredning och besvara vissa frågor. Kommunstyrelsen uppmanades även att redovisa sin bedömning av det som kom fram.

Av kommunstyrelsen yttrande framgick bl.a. följande.

Det finns ett tjänstekoncessionsavtal mellan kommunen och företaget som omfattar två digitala informationstavlor. Kommunen upplåter marken och bekostar markskötseln samt erhåller 25 procent av visningstiden för presentation av Flens kommun.

Anledningen till AA:s kontakt med företaget var att klarlägga om det hade ändrat sina fastställda principer avseende publicering av annonser med politiska budskap. Bakgrunden till detta var att budskapet i den aktuella annonsen, som avsåg en eventuell etablering av vindkraftverk, utgjorde en del av en pågående politisk process.

AnnonSENS budskap bedömdes inte som skadligt, men publiceringen utgjorde en risk för att andra politiska budskap av mer kontroversiell karaktär skulle kunna publiceras. Informationstavlan som annonsen publicerades på är placerad på kommunal mark. Den exponeras för en stor allmänhet som inte nödvändigtvis känner till vem som är avsändare av budskapet eller ägare av annonsytan.

AA:s syfte var inte att uppmana företaget att ta bort den aktuella annonsen, utan enbart att verifiera gällande principer. Företagets svar indikerade att publiceringen berodde på en anställds bristande kännedom om företagets policy och att de tidigare fastställda principerna fortfarande är i kraft.

Kommunstyrelsen bedömer att frågan ställdes av ett legitimt skäl av den i avtalet utpekade kontaktpersonen och att AA inte på något sätt har brustit.

Kommunstyrelsen bifogade tjänstekoncessionsavtalet mellan Flens kommun och företaget. Kommunstyrelsen uppgav även att den hade hämtat in upplysningar från AA vid framtagandet av yttrandet till JO.

Bedömning

Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 § regeringsformen).

Bestämmelsen omfattar inte bara hur en sak rent faktiskt har handlagts och vilka verkliga skäl som ligger bakom ett beslut eller annat handlande från en myndighet. Även hur en myndighets eller en tjänstemans agerande har uppfattats är av betydelse. Redan risken för att andra kan uppfatta att saklighet och opartiskhet inte iakttas är tillräckligt för att handlandet ska kunna anses strida mot bestämmelsen. (Se Bull och Sterzel, Regeringsformen – en kommentar, [2023, JUNO], s. 57 och t.ex. JO 2025 s. 456, dnr 2257-2025.)

Av utredningen framgår att en förening som ville stoppa ett vindkraftsbygge i Flens kommun hade köpt annonsplats på en digital informationstavla av ett privat företag. Informationstavlan är del av ett tjänstekoncessionsavtal mellan Flens kommun och företaget.

Utifrån bestämmelserna i tjänstekoncessionsavtalet kan kommunen i vissa fall ha fog för att kontakta företaget gällande något som publicerats på skylten, bl.a. om skada avseende kommunens varumärke uppstår på grund av något som sker med skylten eller dess budskap. Det har inte kommit fram att någon sådan situation varit aktuell nu.

I avtalet anges även att företaget ska göra vissa prövningar av all information som visas på tavlan före publicering. Det framgår emellertid inte att det mellan kommunen och företaget är reglerat något generellt förbud mot annonser med politiska budskap. Enligt kommunen har företaget däremot fastställda principer gällande publicering av politiska budskap.

Den vindkraftskritiska annonsen rörde en politisk fråga som var aktuell i kommunen och i mejlet efterfrågade AA hur företaget resonerat kring innehållet i annonsen. Kommunen har uppgett att syftet med kontakten inte var att stoppa annonsen utan endast att klarlägga om företaget hade ändrat sina principer gällande annonser med politiskt budskap. Jag kan dock inte se att frågan om huruvida en publicerad annons följer företagets egna riktlinjer är något som kommunen har till uppgift att bevaka.

Även om avsikten inte var att hindra annonsen är det svårt att förstå mejlet på annat sätt än att AA för kommunens räkning ifrågasatte företagets publicering

av den. Det fanns också en påtaglig risk för att mejlet kunde uppfattas som en påtryckning på företaget att inte tillåta budskap som är kritiska mot pågående politiska processer i kommunen. Kontakten med företaget var olämplig och i strid med kravet på saklighet i regeringsformen. För detta förtjänar Kommunstyrelsen i Flens kommun kritik.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Hanna Hansson har föredragit ärendet och tf. byråchefen Cecilia Melander har deltagit i beredningen.